

Panevėžio „Vilties“ progimnazija

MARTYNA DILYTĖ 6A klasė

Pasaka

Lapė Do-re-mi – Aukštaitijos krašto dainininkė

Konsultavo lietuvių kalbos mokytoja ekspertė Audronė Tichanavičienė

2017

Seniai, seniai viename Lietuvos Aukštaitijos miške, Anykščių šilelyje, gyveno lapė Do-re-mi kartu su dviem sesutėmis, mama, ponia Lape, ir tėčiu, ponu Lapinu. Ponia Lapė – dainavimo mokytoja bei žymiausia Anykščių krašto dainininkė visame miške. Ją visi gerbė ir mylėjo, todėl ir dukrelė Do-re-mi norėjo būti žinoma ir mylima. Labiausiai ji troško tapti Anykščių šilelio dainininke ir garsinti savo kraštą aukštaičių liaudies dainomis.

Vieną rytą ponia Lapė sako dukrelei:

- Do-re-mi, laikas keltis, tikiuosi neužmiršai, kad tau šiandien reikia nunešti užpildytą anketą į dainų konkursą?

- Ne, mamute, nepamiršau.

Laputė sėdo valgyti mamos skaniai paruoštų pusryčių. Tai buvo vištos šlaunelės! Abi su mama smagiai pažiūrėjo per televizorių tuo metu kartojamą „Duokim garo“, pašnekėjo apie Anykščių krašto dalyvius, tuomet pasirodžiusius televizoriaus ekrane, aptarė, kokias dainas atlieka aukštaičiai. Laputė nenusėdėjo vietoje, taip troško dalyvauti konkurse – jai įstrigo mamos žodžiai: „Jei domėsies liaudies dainomis, tada suprasi, koks neįkainojamas turtas jos yra. Liaudies dainos atskleidžia tautos sielą“. Mama Lapė pasakė, kad aukštaičių dainos labai švelnios, lyriškos. Tiesa, Laputė jų buvo girdėjusi, bet kuri aukštaičių ar žemaičių, ar kita – nelabai ir suprato. Šio konkurso tikslas – atlikti tik aukštaičių dainas.

Pasisotinusi Do-re-mi išbėgo registruotis. Ilgai neužtruko. Susipažino su kitais konkurso dalyviais. Pakalbėjo apie šį bei tą, voveraitės kavinukėje sukrimto saldžių morkos saldainiukų bei išgėrė gilių kavos ir nurūko pas ponią lakštingalą La-do. Išdidžioji lakštingala (ją visi taip vadino, nes ji mėgo vaikščioti aukštai pakėlusį snapą ir puošti iš ažuolo lapų pagamintomis skrybėlėmis) laputę Do-re-mi ruošė konkursui. Laputei lakštingalos nuomonė buvo labai svarbi, todėl, kokią dainą rinktis, tarėsi abi.

Lakštingala La-do miške garsėjo kaip labai gera aukštaičių liaudies dainų žinovė ir atlikėja. Kadangi tie metai miške buvo paskelbti Etnografinių regionų metais, tai La-do manė, kad kiekvienas miško gyventojas privalo mokėti savo tarmę, savo krašto, o ypač senovines liaudies dainas. Kai lakštingala kalbėjo apie muziką, tai labai džiaugdavosi, tai labai supykdamo. Jai nepatiko, kad jauni miško gyventojai dažniau dainuoja kažkokias dainas, kurių beveik negalima suprasti, o senas liaudies dainas pamiršta. Ji labai nudžiugo, kad laputė Do-re-mi pasirinko aukštaičių liaudies dainą „Oi, lunkela, lunkela“.

Oi, lunkela, lunkela

Oi, lunkela žalioji pievela.

Oi, mas pjausim šienelį

Oi, mas pjausim, berneliai, šienelį .

Lakštingala La-do atsakingai ruošė laputę konkursui. Ilgai jos repetavo, dailino dainos posmus. Ypač Do-re-mi nesisekė dainuoti šio posmo, nes pasirodė per sunkus:

Oi, mas josim Rygužėn ,

Oi, mas josim, berneliai, Rygužėn .

Slaunas miestas Rygužė .

Dar slaunesnis, berneliai, Varšuva ..

Pagaliau atėjo ilgai lauktoji diena. Anykščių šilėlyje, netoli Lajų tako, įvyko būsimųjų dainininkų atranka. Miško žvėreliai pasipuošę ir pasiruošę konkursui. Vieni dalyviai, kiti sirgaliai. Į vietas susėdo reikioji komisija su miško pelėda priešaky. Pirmieji pasirodė gegutė Re-mi-fa, vyturys Do-si-do ir genys Sol-fa-si. Jie užtraukė aukštaičių liaudies dainą „Leliujom siuntė mane“. Kadangi Re-mi-fa siejama su deive Laima, tai iš savo puikybės įsitaisė ant vieno iš aukščiausių medžių šakos ir užkukavo plonu balseliu:

Leliujom siuntė mane leliujom

Gailus šešurėlis leliujom

O vyturys, kaip pavasario skelbėjas, jaunatviškumo simbolis, tupėjo ant kito medžio žemiausios šakos ir čireno tenoro balsu:

Leliujom žiemos čėsy leliujom

Basų per tiltų leliujom

Genys Sol-fa-si, miško gydytojas , prisiglaudė prie medžio ir sudainavo baritono balsu:

Leliujom, kad parneštai leliujom

Lauko ugnies leliujom,

Atėjo eilė ir vilkui su meška varžytis. Šįkart jie ne varžovai buvo. Atsirėmę į ažuolą bosu užriaumojo:

Žiemos šėko, leliumoj

Vasaros sniego, leliumoj.

Pagaliau savo eilės sulaukė laputė Do-re-mi. Ji ramiai priėjo prie seniausio šilelio kelmo, atsisėdo ir saldžiu soprano balsu uždainavo „Oi lunkela, lunkela“. Kai tik įpusėjo dainos žodžius, pastebėjo, kad pelėdos akyse sužvilgo ašaros. Bet Do-re-mi nepasimetė:

Stovi vaiskas kaip mūrai ,

Stovi vaiskas , berneliai , kaip mūrai .

Byr kulipkos kaip bitės ,

Byr kulipkos , berneliai , kaip bitės .

Krenta vaiskas kaip mūrai ,

Krenta vaiskas bernelių kaip mūrai .

Bėga kraujas kaip vanduo ,

Bėga kraujas bernelių kaip vanduo .

Laka šunys kaip levai ,

Laka šunys bernelių kaip levai .

Laputei Do-re-mi komisija vieningai skyrė pirmąją vietą, bet tuo nesidžiaugė. Laputė visiems kartojo, kad džiaugsis tada, kai laimės finale pirmąją vietą. Dabar – tai tik atranka. O giliai širdyje ji džiūgavo, kad pirmoji pergalė jau pasiekta.

Ir vėl repeticijos pas poniją La-do. Nauja daina, kurią mokėsi, buvo ne iš lengvųjų, jau atrodė, kad nieko nepavyks. Bet vakare mama Do-re-mi paminėjo, kad jeigu ji toliau atkakliai repetuos, sieks savo tikslo, leis kartu koncertuoti. Žinoma, kad Do-re-mi labai apsidžiaugė. Juk jau nuo mažens apie tai svajojo.

Išaušo galingojo finalo diena. Finalas įvyko prie Puntuko akmens. Komisija dar reiklesnė – dalyvius vertino meška iš Žemaitijos, vilkas iš Mažosios Lietuvos, gegutė iš Dzūkijos, genys iš Suvalkijos, o Aukštaitijai atstovavo pūkuotoji voveraitė. Do-re-mi labai jaudinosi, tyliai repetavo. Ji dainavo pati pirma Aukštaičių Velykų liaudies dainą pačioje Medžių lajų takų viršūnėje (taip ji sugalvojo netikėtai) :

Supkit meskit mani jaunų

Kad užvysčiau aukštų kalnų

Aukštų kalnų, žalių girių

*Žalių girių, ažuolėlių
Žali lapai nubyrėjo
Per upelį nutekėjo*

Visi žiūrovai buvo pakerėti Do-re-mi pasirodymu. Rodos, jos balsas skambėjo per visą Anykščių kraštą. Kartu pritardami dainavo, plojo atsistoję ir vertinimo komisija. Tad jie nusprendė, kad geriausiai pasirodė Do-re-mi.

Laputei net džiaugsmo ašaros pabiro, jos triūsas nenuėjo veltui. Būti pirmai taip smagu! Visi šaukė „Pakartot! Pakartot! Pakartot!“. Do-re-mi nusilenkė žiūrovams ir jausmingai vėl užtraukė:

*Supkit meskit mani jaunų
Kad užvysčiau aukštų kalnų
Aukštų kalnų, žalių girių
Žalių girių, ažuolėlių
Žali lapai nubyrėjo
Per upelį nutekėjo*

Vėl visi atsistojo, vieni kartu su lapute dainavo, kiti bandė į ritmą ploti.

*Teka upė rūdzymuosun,
Duoda mani vargeliuosun.
Kas tį supas-panaitėlės,
Kas daboja-cigonkėlės.
Kas tį supas až stalalia,
Kas daboja až durelių.*

Apie Do-re-mi pergalę rašė Anykščių krašto laikraščiai, gyvūnų televizija ir radijas kalbėjo, jos populiariają ir labai linksmą finalo dainą dainavo:

*Kas tį supas-po pyragui,
Kas daboja-po botagai.
Mana brolis šiaudakojis-
Joja kiaulį pasbalnojįs.*

*Neškie, kiaula, tiesiai galvų,
Nesukreipkie brolia kaulų).*

Nuo to laiko miške ji buvo įžymi Aukštaičių liaudies dainų dainininkė. Ji aktyviai koncertavo. Miške įkūrė aukštaičių kultūros centrą. Ieškojo pačių seniausių aukštaičių liaudies dainų. Čia lankydavosi žvėreliai ne tik iš Aukštaitijos miškų, bet aukštaičių liaudies dainų pasimokyti užklydavo ir Žemaitijos, ir Suvalkijos miškų gyventojai. Juk ne veltui Laputės Do-re-mi mama sakė, kad aukštaičių dainos pačios gražiausios

Ir aš ten buvau, kartu su Do-re-mi dainuoti bandžiau, naujų aukštaičių liaudies dainų išmokau, Anykščių garsiąsias vietas aplankiau, kai namo sugrįžau, apie jos meilę aukštaičių dainai pasaką parašiau.